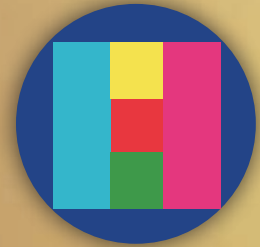

HARJULAN SETLEMENTTI RY VUOSIKERTOMUS 2010

HARJULA

KANSALAIPOISTO

KUNTOUTUS

KOTIHOITO

KANSALAISTOIMINTA

KESTIPALVELUT

HARJULA-MAINOS

PÄIVÄKODIT

Harjulan Setlementti ry – terveyttä, tukea ja toimintaa

Harjulan Setlementtiyhdistys on uudistuva yleishyödyllinen monialayhdistys, jonka tavoitteena on tukea ihmisen hyvää elämää tarjoamalla hyvinvointia, terveyttä ja toimintaa yhteisöllisyyden, yhdenvertaisuuden ja lähimmäisyyden arvoihin pohjautuen. Visionsa on olla merkittävä hyvinvointipalveluiden ja vapaan sivistystyön sekä kansalaistoiminnan toteuttaja Lahden seudulla.

Yhdistyksen palveluita pääjät-hämäläisille ihmisille, yhdistyksille ja yrityksille ovat lasten päivähoito, kuntoutus- ja kotihoitopalvelut, kansalaistoiminta, kansalaisopisto, ravitsemuspalvelut sekä ulkomainospaikkojen vuokraus. Harjulan setlementtiperheeseen kuuluu lisäksi Lahden Harjulan Setlementtisäätiö sekä sen omistama senioreille vuokra-asuntoja tarjoava Kiinteistö-osakeyhtiö Harjulakoti.

Harjulan Setlementtiyhdistys on perustettu Lahteen vuonna 1941 ja se on Suomen Setlementtiliiton jäsenyhdistys. Yhdistyksen omia toimipisteitä Lahdessa ovat Harjula-keskus, Lounaan päiväkoti, Puu-Harjula ja Niemen päiväkoti.

KATSAUS VUOTEEN 2010

Suomalaisen setlementtiliikkeen toiminta on kuluneena vuonna kokenut suuria muutoksia. Suomen setlementtiliikkeen ja paikallisten setlementtiyhdistysten sekä setlementtinuorten piirijärjestöjen keskusjärjestön ovat muodostaneet Suomen Setlementtiliitto ja Suomen Setlementtinuorten liitto. Vuoden 2010 aikana tehtiin päätös liittojen välisen fuusion toteuttamisesta ja yhteisen organisaation perustamisesta. Uudistuksen jälkeen yhteisenä kattoorganisaationa toimii Suomen Setlementtiliitto.

Suomen Setlementtiliiton toiminta jakaantuu kuuteen toimialaan, jonka parissa setlementtityötä tehdään. Toimialoja ovat kansalais-toiminta, asuminen, kriisityö ja vaikeat elämäntilanteet, lapsi- ja nuorisotyö, monikulttuurinen työ, opinto- ja kulttuuritoiminta sekä seniori- ja vanhustyö. Nämä kuusi toimialaa pitävät sisällään kaikkien 36 paikallissetlementin ja 8 alueellisen nuorisojärjestön toiminnan ja palvelutarjonnan. Setlementtikentän organisaatiouudistuksella pyritään muun muassa lisäämään ja vahvistamaan edellä mainittujen

yksittäisten toimialojen ja paikallisyhdistysten välistä yhteistyötä ja synergiaetuja sekä jakamaan osaamista.

Setlementtityön perustana on usko yhteisöllisyyden voimistavaan vaikutukseen. Elämän koko kirjon kattavassa setlementtityössä toteutetaan käytännössä tasavertaisuuden ja yhteisöllisyyden ihanteita. Tavoitteena on luoda mahdollisuuksia selviytymiseen, eheytymiseen ja virkistymiseen kaikille, kaikkein nuorimmasta kaikkein vanhimpaan. Harjulan Setlementtiyhdistys Suomen Setlementtiliiton jäsenyhdistyksenä pyrkii noudattamaan ja toteuttamaan näitä setlementtiliikkeen yhteisiä arvoja ja perustehtäviä omassa toiminnassaan. Vuosi 2010 oli Harjulan Setlementtiyhdistyksen 69. toimintavuosi.

Harjulan setlementtiperheeseen kuuluva Harjulan setlementtisäätiön omistama kiinteistöosakeyhtiö Harjulakoti aloitti kesällä uuden ikäihmisille suunnatun ja suunnitellun senioritalon rakentamisen Lahden Asemantaustaan. Uusi vuokrakerrostalo, Senioritalo Harjulan Ukkopekka valmistuu keväällä 2011. Harjulan Ukkopekka on valmistuessaan kolmas Harjulakotien omistama senioritalo. Senioritaloissa on toimintavuoden aikana aloittanut työnsä palveluneuvoja, jonka tehtävänä on auttaa ja tukea asukkaita muun muassa palvelujen hankinnassa, lomakkeiden täyttämässä sekä terveydentilaan, sairauksiin, kuntoutukseen ja apuvälineiden tarpeisiin liittyvissä kysymyksissä.

Toimintavuonna sai alkunsa Koulukiusattujen ja -kiusaajien vanhemmille suunnattu vertaistuen kehittämisprojekti, joka aloitti toimintansa 1.3.2010 Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) rahoituksen turvin. RAY myönsi projektille rahoituksen myös vuodelle 2011 ja tavoitteena on jatkaa sitä edelleen vuonna 2012. Projekti kulkee nimellä Valopilkku ja se työllistää kaksi projektityöntekijää.

Harjulan Lounaan ja Niemen päiväkodit osallistuivat syksyllä Lahden kaupungin lasten päivähoiton kilpailutukseen. Vuosikertomusta koostettaessa on selvillä, että Harjulan päiväkodit jatkavat Lahden kaupungin ostopalvelupäiväkoteina uuden sopimuskauden alkaessa 1.8.2011. Sopimus on kokoluokassaan merkittävä Harjulan toiminnalle.

Vuoden alusta Harjulan kansalaisopisto aloitti kurssitoiminnan Lahden kansanopistolta vuokratuissa tiloissa Vuorikadun koululla. Harjulan kielten, tekstiilityön ja kuvanveiston ryhmien käyttöön vuokrattiin puolet Vuorikadun koulun tiloista. Opistojen välistä pedagogista yhteistyötä tullaan jatkossa tiivistämään laatimalla yhteisiä opetusohjelmia Lahden kansanopiston kanssa.

Yhdistyksen liiketoiminnan myönteinen kehittyminen jatkui kuluneena vuonna. Myönteisestä kehityksestä huolimatta yhdistyksen talous heikentyi vuoden 2009 ylijäämästä lievästi alijäämäiseksi. Syinä tuloksen heikkenemiseen olivat muun muassa Vuorikadun koulun vuokratilojen käyttöönotto ja siitä aiheutuneet kasvaneet vuokramenot, palkkakustannusten nousu sekä ennakoitua suurempi muiden kiinteiden kustannusten nousu.

Harjulan Settlementti ry:n varsinaisen toiminnan tuotot muodostuvat ostopalvelukorvauksista, erilaisista asiakasmaksuista sekä yleisavustuksista. Varsinaisen toiminnan kaikista tuotoista ostopalvelusopimusten osuus on 55%. Suurimmat ostopalvelusopimukset koskevat lasten päivähoitoa sekä vanhusten kuntouttavaa päivätoimintaa. Lasten päivähoito kilpailutettiin syksyllä ja uusi sopimuskausi on 1.8.2011 – 31.7.2015. Tällainen pitkä, useamman vuoden sopimusjakso on taloutta merkittävästi vakauttava tekijä. Ostopalvelusopimus kuntouttavasta päivätoiminnasta Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan kanssa on voimassa ja päättyy vuoden 2012 helmikuun lopussa.

Erilaisten asiakasmaksujen osuus varsinaisen toiminnan tuloista on 38%. Tästä suurin osa muodostuu kotiin vietävistä palveluista mm. ateriapalvelusta ja kotihoidosta sekä opiston asiakasmaksuista.

Yleisavustuksista merkittävin on kansalaisopiston valtionosuus. Yleisavustuksiin kuuluu myös Lahden Harjulan Settlementtisäätiön myöntämä avustus Harjulan kansalaistoiminnalle.

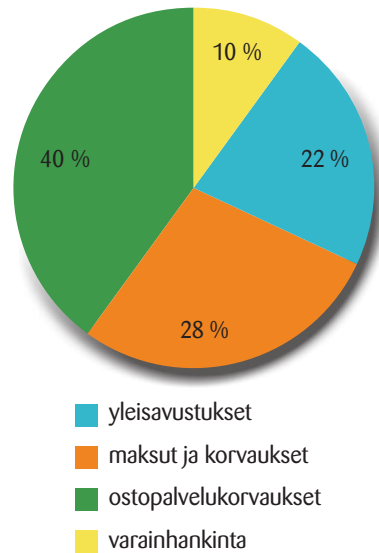
Varsinaisen toiminnan menot muodostuvat henkilöstökuluista, joiden osuus on 68%, huoneistomenoista (16%), tarvikkeista (7%) ja palvelujen ostoista (8%). Varsinaisen toiminnan menojen suhteelliset osuudet ovat kutakuinkin samaa luokkaa kuin vuosi sitten.

Varainhankinta käsittää Harjula-mainoksen ulkomainostilan vuokraustoiminnan. Harjula-mainos toimii paikallisesti vuokraamalla alueen yrityksille ja yksityishenkilöille ulkomediatilaa. Harjula-mainoksen tulot muodostuvat omasta paikallismyynnistä sekä JCDecaux Finland Oy:ltä saatavista ulkomainospaikkojen vuokratuotoista. JCDecaux Finland Oy:n kanssa tehty tilapäinen sopimusmuutos koskien vuosivuokran alentamista päättyi vuoden 2010 lopussa.

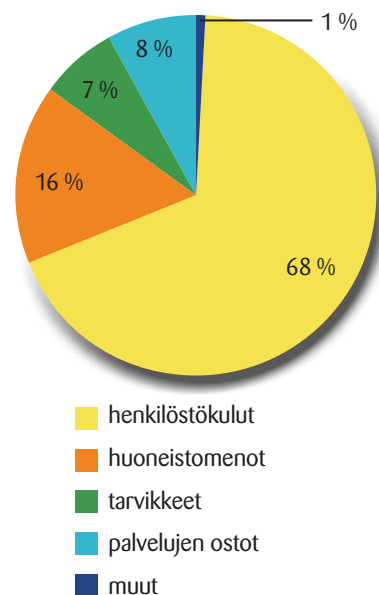
Harjula-mainoksen lisäksi Harjulan liiketoimintayksiköitä ovat kuntoutus, kestopalvelut, kotihoito sekä päiväkotitoiminta. Näiden yksiköiden kannattavuus on elinehto koko Harjulan toiminnalle.

Jatkossa yhdistyksen talouden haastetta tulee merkittävästi lisäämään Harjulan yleishyödyllisten toimintojen eli kansalaistoiminnan ja kansalaisopiston taloudellisen perustan muuttuminen yhä epävakammaksi kiinteiden kustannusten nousun ja ulkopuolisen rahoituksen supistumisen myötä. Molemmat toiminnot tulevat tarvitsemaan lähivuosina lisärahoitusta toiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Merkittävä tekijä tässä on kansalaisopiston vuokramenojen kasvu, mikä johtuu Vuorikadun koulun opetustilojen huomattavasta vuokrantarkistuksesta, joka tullaan tekemään vuoden 2010 käyttökustannusten pohjalta. Myös opiston ulkopuolisen rahoituksen osuus pienenee, kun kaupunkiopistojen valtionavustusten osuus vähenee seuraavien 3 vuoden aikana yhteensä 8,9% Valtioneuvoston ja Opetusministeriön Vapaan sivistystyön kehittämissohjelman mukaisesti.

Toiminnan tulorakenne vuonna 2010

Varsinaisen toiminnan menot vuonna 2010

VIESTINNÄLLÄ TAVOITETTAVUUTTA

Viestinnän tehtävänä on tavoittaa yhdistyksen tärkeimmät sidos- ja kohderyhmät eli lahtelaiset ihmiset, yritykset, yhteisöt ja yhteistyötahot ja kertoa heille yhdistyksen monipuolisesta toiminnasta ja tarjolla olevista palveluista. Tavoitteena on myös vahvistaa yhdistyksen imagoa paikallisesti tunnettuna, perinteikkäänä ja merkittävänä yleishyödyllisten ja hyvinvointipalvelujen tuottajana.

Yhdistyksen käytössä olevia viestinnän kanavia ovat www-sivusto, kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä Hyvä Jyvä – asiakastiedote ja neljä kertaa vuodessa ilmestyvä sähköinen uutiskirje. Viestinnällä eri kanavissa halutaan kertoa yhdistyksen ajankohtaisista tai uusista palveluista, asioista ja tapahtumista ja tavoittaa yhdistyksen moninainen ja eri-ikäisistä ihmisistä koostuva asiakaskunta mahdollisimman hyvin.

Harjulan Setlementtiyhdistyksen www.harjulansetlementti.fi –sivuston lisäksi Harjulan koordinoimalle Valopilkkuprojektin avattiin vuoden alkupuolella oma www-sivustonsa www.valopilkkuprojekti.fi. Harjulan www-sivustolla vieraili vuoden aikana lähes 33.500 eri kävijää, mikä on n. 1.300 kävijää vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Hyvä Jyvä -asiakastiedotteen vuoden toiseen numeroon painosmäärää nostettiin 900 kappaleesta 1.500 kappaleeseen ja sen jakelua laajennettiin merkittävästi. Asiakastiedotetta jaetaan asiakkaille paitsi Harjulan setlementtiperheen omissa toimipisteissä myös PalveluSantran kautta sekä Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystoimen toimipisteiden kautta.

Kuluneen vuoden aikana otettiin käyttöön yhdistyksen graafisen ilmeen mukainen uutiskirjetyökalu. Sähköisen uutiskirjeen postituslistalla on kaikkiaan noin 1.700 sähköpostiosoitetta. Uutiskirje toimii myös yhtenä sisäisen viestinnän välineenä.

Yhdistyksen toiminnasta on tiedotettu tiedotusvälineille säännömukaisesti kerran kuukaudessa lähinnä kansalaistoimintaa koskevalla tapahtumatiedotteella sekä lehdistötiedotteilla tarpeen mukaan.

Asiakassuhdeviestinnän tärkeänä työvälineenä ovat vuosittain toteutettavat palvelukohtaiset asiakastytyväisyyssmittaukset. Asiakastytyväisyyttä mittaamalla halutaan varmistua palvelun laadusta, mutta myös kartoittaa kehittämiskohteita ja uusia palvelumahdollisuuksia.

Toimintavuoden aikana yhdistys osallistui toukokuussa Lahden Messukeskuksessa pidetyille TERVE-SOS 2010 –messuille. Elokuussa Harjula esitteli palveluitaan ja toimintaansa Lahden torilla markkinapäivänä.

Yhdistyksen eri toimintayksiköiden tuottamien palvelujen markkinointiviestinnässä on keskitytty kohdentamaan markkinointitoimenpiteet oikea-aikaisesti kunkin palvelukokonaisuuden tosiasialliselle kohderyhmälle. Mainosmedioina on toimintavuoden aikana käytetty muun muassa paikallisia sanomalehtiä, paikallisradiota, paikallista puhelinluetteloja, ulkomainontaa ja verkkomainontaa. Lisäksi palveluita on markkinoitu Google-hakukoneessa sekä sosiaalisessa mediassa (Facebook). Kansalaisopiston opinto-ohjelman jakelu on tapahtunut jakelupisteiden kautta, mitä ovat lahtelaiset kauppakeskukset, Harjulan omat toimipisteet, kirjastot, Lahden kansanopisto, lahtelaiset kirjakaupat sekä työvoimatoimisto.

Harjula-brändin tunnettuutta mitattiin osallistumalla Suomen Laatucontact Oy:n järjestämään yritysten ja yhteisöjen liikemerkkien tunnustuskilpailuun. Kilpailu järjestettiin Uusi Lahti Lehdessä ja www.uusilahti.fi –sivustolla. Kaikista vastanneista 28% tunnisti Harjulan liikemerkin ja osasi kertoa, mitä palveluja yhdistys tuottaa. Oikein vastanneista 69,7% oli lahtelaisia tai muualta Päijät-Hämeestä. Vuoden 2009 mittauksessa kaikista vastanneista 17,44% tunnisti Harjulan liikemerkin. Vuoden 2009 ja 2010 kilpailut olivat vertailukelpoisia keskenään, sillä ne oli tehty samassa mediassa ja samaan vuodenaikaan. Tällä perusteella voidaan todeta, että Harjula-brändin tunnettuus on parantunut mukavasti edellisestä vuodesta.

HENKILÖSTÖ

Harjulan Setlementtiyhdistyksen henkilöstöstrategiana on, että kehittyvät henkilöstöprosessit, menettely- ja toimintatavat luovat edellytyksiä osaavalle, uudistumiskykyiselle työyhteisölle, lisäävät työhyvinvointia ja tukevat selkeää ja tasa-arvoista henkilöstöpolitiikkaa ja -johtamista.

Yhdistyksen rakenteelliset ja organisaatioon liittyvät muutokset ovat edelleen hellittäneet vuoden 2010 aikana, mikä on suonut henkilöstölle mahdollisuuden keskittyä entistä paremmin ydin- eli palvelutoimintaan ja yksikötason työskentelyn vahvistamiseen. Toimintojen rationalisointi ja sen myötä saavutettu kustannustehokkuus työntekijäresursseissa on näkynyt myös henkilöstön kokonaismäärän laskuna neljän vuoden aikavälillä, mutta vuoden 2010 henkilöstömäärässä ei edellisuuteen verrattuna ole tapahtunut suuria muutoksia.

Sisäistä tiedonkulkua kehitettiin edelleen edellisenä toimintavuonna käyttöönotetun Intranetin myötä laajentamalla sen tietosisältöä. Intranetin sisältöä päivitetään reaaliajassa, mikä on mahdollistanut paremman sisäisen tiedonkulun ja intranetistä on muodostunut myös yksi tärkeä työhön perehdytyksen työväline.

Vuonna 2007 aloitetun tiimitoiminnan työkaluja on alettu ajan kanssa omaksua ja niiden konkreettinen hyöty on näkynyt selkeästi työyhteisön parempana kykyä sietää muutoksia sekä kehittyä. Säännöllinen tiimityöskentely on myös luonut edellytykset työntekijöiden paremmalle työhön perehdytykselle sekä työnjaolle, että myös avoimmalle työskentelykulttuurille yleensä. Selkiytyneiden menettely- ja toimintatapojen myötä on saavutettu myös tuloksellisempaa toimintaa ja työprosesseja.

Harjula nähdään edelleen myös hyvänä ja toimivana työnantajana ulospäin. Tästä ovat merkinä edelleen nousussa olevat palkattomien työharjoittelijoiden ja opiskelijaharjoittelijoiden lukumäärät, jotka ovat nousseet tasaisesti vuosi vuodelta.

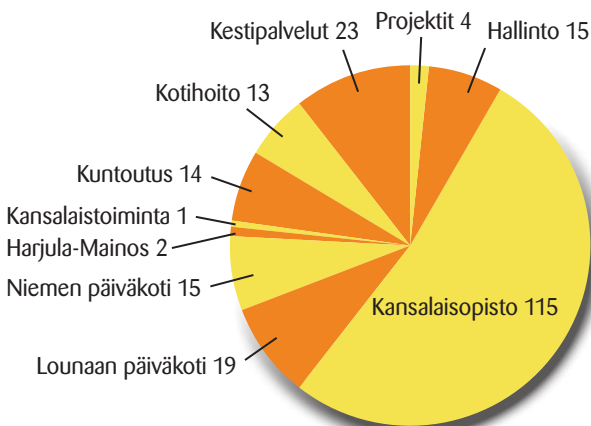
Harjulan kokonaishenkilömäärä	2010
Työ- ja palkkasuhteiset	221

Harjulan kuukausipalkkainen henkilökunta	
Vakinaiset, kokoaikaiset	40
Vakinaiset, osa-aikaiset	5
Määräaikaiset, kokoaikaiset	13
Määräaikaiset, osa-aikaiset	16

Harjulan tuntipalkkainen henkilökunta	
Määräaikaiset tuntiopettajat ja sijaiset	112
Määräaikaiset ja satunnaiset muut tuntityöntekijät	35
Tuntipalkkaiset yhteensä	147

Harjulan muu henkilöstöjakautuminen	
Palkkatuen piirissä olevat (luvut sisältyvät yläpuolisiin taulukoihin)	14
Projektirahoituksen piirissä olevat (luvut sisältyvät yläpuolisiin taulukoihin)	3
Palkkionsaajat (luvut sisältyvät yläpuolisiin taulukoihin)	1
Palkattomat harjoittelijat ja opiskelijat (eivät sisälly yläpuolisiin taulukoihin)	73

Henkilöstön jakautuminen toiminnottain

KANSALAIPOISTOSSA TEKEMISEN JA OPPIMISEN RIEMUA

Harjulan kansalaisopisto on yksityinen aikuisoppilaitos, joka tarjoaa vapaan sivistystyön erilaisia harrastekursseja Lahden ja ympäristökuntien asukkaalle Lahdessa. Kurssitarjonta koostuu taide- ja taitoaineista, kielistä, kasvatusta ja koulutusaineista, humanistisista ja käyttäytymisaineista, tietotekniikasta sekä liikuntaan terveyteen liittyvistä kursseista.

Kansalaisopiston suurimpana opiskelijaryhmänä ovat yli 40-vuotiaat naiset sekä ikääntyvät yli 55-vuotiaat. Toimintavuonna opiston vahvoina alueina olivat edelleen erilaiset liikuntaryhmät, kielet, taide- ja taitoaineet sekä musiikkileikkikouluryhmät.

Vuoden alusta Harjulan kansalaisopisto aloitti kurssitoiminnan Lahden kansanopistolta vuokratuissa tiloissa Vuorikadun koululla. Harjulan kieli-, tekstiilityön ja kuvanveiston ryhmien käyttöön vuokrattiin puolet koulun tiloista.

Vuorikadun koulun yhteiskäyttö syvensi merkittävästi yhteistyötä Lahden kansanopiston kanssa ja vuoden aikana toteutettiin Opetushallituksen myöntämällä erityisavustuksella (LAKE) yhteistyön syventämiseen tähtäävä projekti. Projektissa kartoitettiin niitä opetusaineita ja kurssisisältöjä, joita voitaisiin toteuttaa opistojen yhteistyöllä. Ensimmäiset yhteistyössä suunnitellut kurssit toteutettiin syksyn 2010 aikana. Edelleen Opetushallituksen myöntämällä avustuksella kehitettiin kansalaisopiston tulevaisuuden toiminta- ja suunnittelustrategiaa. Molemmissa projekteissa työskenteli koulussuunnittelija projektirahoituksen turvin.

Harjulan kansalaisopisto oli myös mukana maakunnallisen aikuis-koulutuksen suunnittelu- ja kehittämisverkostossa, maahanmuuttopoliittisen ohjelman työryhmässä ja Päijät-Hämeen avoimen yliopiston yhteistyöryhmässä.

Taloudesta

Kansalaisopiston taloudellinen tulos heikkeni edellisestä vuodesta merkittävästi. Kuluneen vuoden aikana realisoituivat opetustilojen uudelleenjärjestelystä aiheutuneet kulut. Suurimpana tulosta heikentävänä tekijänä oli huoneistomenojen kasvu Vuorikadun koulun opetustilojen vuokrauksen takia. Toisena suurena kulueränä oli Harjulasta vapautuneiden opetustilojen muuttaminen uutta käyttötarkoitusta vastaavaan muotoon sekä niiden vuokraaminen ulkopuolisille toimijoille.

Harjulan kansalaisopiston tulevaisuuden suurimmat haasteet tulevat edelleen talouden tasapainottamisesta ja siitä kuinka opistotoimintaa voidaan kehittää eteenpäin heikkenevässä taloustilanteessa. Yhä voimakkaammin nousee esille yhteistyön lisääminen ja tiivistäminen Lahden kansanopiston, mutta myös muiden alueen organisaatioiden kanssa.

Toimintakausi

Opiston kevätlukukausi alkoi 11.1.2010 ja päättyi 25.4.2010. Jatkokausi 26.4.2010 -2.6.2010 sisälsi 3 liikuntaryhmää. Uusi lukukausi alkoi syksyllä 6.9.2010 ja päättyi joululoman alkamiseen 5.12.2010.

Syyslukukauden 2010 osalta kurssien toteutuksessa noudatettiin yhä edellisen vuoden kaltaista tiukkaa harkintaa ja pyrittiin näin vähentämään kesken vuotta päättyvien kurssien määrää. Kansalaisopiston toimintavuoden 2010 aikana opiston toteutunut tuntimäärä oli yhteensä 10.874 tuntia.

Yhteistyötä jatkettiin edelleen Joensuun Yliopiston kanssa tietojenkäsittelytieteen perusopintokokonaisuuden (25 op) osalta.

Taito- ja taideaineiden oppilastöiden kevätnäyttely järjestettiin Harjula-keskuksessa keväisenä viikonloppuna 17.-18.4.2010.

Kansalaisopiston kuluneen vuoden luentosarjat käsitelivät koulu-kiusaamista ja tutustumista Espanjaan ja Meksikoon. Koulukiusaamisen neljän luennon luentosarja veti yleisöä tyydyttävästi ja tavoitteena oli herättää kiinnostusta ja keskustelua aiheesta, josta pyritään yleensä vaikenemaan. Yleisömäärien suhteen matkailuun ja kulttuuriin liittyvät luentosarjat olivat huomattavasti suosituimpi aihealue.

Kansalaisopiston toiminta lukuina

Harjulan kansalaisopistossa annettiin opetusta vapaassa sivistystyössä vuosina 2009 ja 2010 seuraavasti:

Opetustunnit	2010	2009
Opetustunteja kevätkaudella	5620	5813
Opetustunteja syyskaudella	5254	4902

Opetustuntien jakautuminen eri koulutustyypeittäin		
Taide- ja taitoaineet	4401	4409
Kielet	2614	2724
Humanistiset ja esteettiset aineet	86	102
Opetus, kasvatusta ja koulutus	8	
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	13	4
Tietotekniikka	451	278
Sosiaali- ja terveydenhoito	64	70
Liikunta ja terveys	3237	3128
Opetustunnit yhteensä	10874	10715

Kurssien lukumäärä		
Toteutuneita kursseja kevätkaudella	46	86
Toteutuneita kursseja syyskaudella	254	325
Yhteensä	300	411

Opiskelijat		
Opiskelijat (kerran laskettuna)	3949	4060

Kurssimaksukertymä (euro)		
Kurssimaksutuotot yhteensä	249 497	238 214

Terveyttä, tukea ja toimintaa

MONIPUOLISIA KUNTOUTUSPALVELUJA

Asiakastyytyväisyys

Kurssipalautteiden mukaan toteutuneet kurssit vastasivat erittäin hyvin tai kohtalaisen hyvin (98%) opiskelijoiden itselleen asettamiinsa tavoitteisiin. Oman tietämyksen ja osaamisen lisääntymisen suhteen opiskelijat arvioivat kehittyneensä hyvin (38%) ja kohtalaisen hyvin (58%). Myös opiskelijoiden innostus jatkaa opintojaan kasvoi paljon 49%:lla ja melko paljon 36%:lla.

Harjulan kansalaisopistoon uusina opiskelijoina tulleiden määrä kyselyyn vastanneista oli 24% ja uudelleen kursseille haluvia opiskelijoita oli 81% kaikista kyselyyn vastanneista.

Suurin kehittämisen kohde saadun palautteen mukaan on ilmoitautumisjärjestelmän uusiminen ja kehittäminen voimakkaammin nettipohjaiseksi järjestelmäksi. Tulokset koskevat lukuvuoden 2009-2010 kurssilaisille tehtyä kurssipalautekyselyä. Palautekyselyyn vastasi kaikkiaan 748 kurssilaista.

Opiston toimipaikat

- Ahtialan peruskoulu**, Purorinteenkatu 4
- Artell**, Aleksanterinkatu 33
- Harjula-keskus**, Harjulankatu 7 (päärakennus)
- Harjulan keramiikkasali ja Onnela**, Lounaankatu 3
- Harjun peruskoulu**, Vuorikatu 29
- Jalkarannan peruskoulu**, Sarvikuja 1
- Kivimaan peruskoulu**, Lahdenkatu 62
- Kunnaksen peruskoulu**, Opintokatu 1
- Kärpäsen peruskoulu**, Kasakkamäentie 1
- Lahden Invakeskus**, Hämeenkatu 26 A
- Lahden kansanopisto**, Harjukatu 46 (päärakennus)
- Lahden kansanopisto**, Harjukatu 50 (valkoinen talo)
- Mannaz**, Paasikivenkatu 1
- Metsäkankaan peruskoulu**, Suitsikatu 10
- Mukkulan kirkko**, Kilpiäistentie 1
- Myllypohjan peruskoulu**, Vanha Ahtialantie 93
- Puu-Harjula (kutomo)**, Lounaankatu 2
- Päijät-Hämeen koulutuskeskus**, Teinintie 4
- Ristinkirkko**, Kirkkokatu 4
- Salinkallion peruskoulu**, Salinmäentie 1
- Tiirismaan peruskoulu**, Ursankatu 5
- Vuorikadun koulu**, Vuorikatu 13

Terveyttä, tukea ja toimintaa

Harjulan kuntoutusyksikön tehtävänä on tuottaa turvallisia, luotettavia ja ammattitaitoisia fysioterapiapalveluja ja vanhusten päivätoiminta- ja päivä kuntoutuspalveluja. Yksikön monipuolinen palveluvalikoima soveltuu kaiken ikäisille erilaista kuntoutusta tarvitseville. Tavoitteena on tukea liikkumis- ja toimintakykyä auttamalla tilanteissa, joissa liikunta- tai muu fyysinen toimintakyky on heikentynyt tai rajoittunut. Yksikkö tuottaa myös työkykyä tukevia terveystuotantopalveluja sekä kehon ja mielen hyvinvointiryhmiä alueen yrityksille ja yhdistyksille.

Kuntoutuspalveluiden tarve Lahden seudulla on kasvava vanhusten määrän lisääntymisen myötä. Erityisesti on nähtävissä, että erilaisen kotiin vietävien palvelujen tarve lisääntyy iäkkäiden määrän kasvaessa. Kuntoutuspalvelujen avulla tuetaan ikäihmisten hyvää elämää; fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kuntoutusyksikön arvoja vanhustyössä ovat asiakkaan kunnioittaminen, turvallisuus, luotettavuus ja ystävällisyys.

Vuosi 2010 oli Harjulan kuntoutusyksikön viides toimintavuosi. Kuntoutusyksikkö liittyi Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI ry: een. Vuoden 2010 tavoitteena oli saattaa yksikön talous tasapainoon ja tähän tavoitteeseen myös päästiin palvelujen myynnin kasvaessa 7%:lla edellisistä vuosista.

Kuntoutusyksikkö otti osaa Kansaneläkelaitoksen (KELA) vaikeavammaisten fysioterapiapalvelujen kilpailuttamiseen. Kilpailutuksessa kuntoutusyksikkö valittiin yhdeksi vaikeavammaisten yksilöllisten avofysioterapiapalvelujen tuottajista. Palvelun parissa tullaan tuottamaan allasterapiaa sekä ryhmäfysioterapiaa vuoden 2011 alusta alkaen.

Toimintavuoden syksyllä Lahden kaupunki kilpailutti sekä veteraanien kuntoutuspalvelut että lääkinällisen kuntoutuksen palvelut. Kuntoutusyksikkö valittiin myös näiden palvelujen palveluntuottajaksi vuoden 2011 alusta alkaen.

Harjulan Setlementti ry

Palveluvalikoima

Harjulan kuntoutusyksikön pääasiallista toimintaa on palvelujen tuottaminen senioreille ja vanhuksille. Kuntoutusyksikkö tuottaa sekä sosiaalialan, että terveydenhuollon palveluita. Lahden kaupungin ostopalveluna tuotettiin edelleen moniammatillista ryhmämuotoista **kuntouttavaa päivätoimintaa** vanhuksille. Edelleen tuotettiin Lahden kaupungin ostopalveluna **päiväkuntoutusryhmiä ja kotikuntoutusta veteraaneille**.

Fysioterapiaryhmätoiminta liikuntaongelmaisille senioreille sekä kotikuntoutuspalvelut senioreille ja vanhuksille jatkuivat tavoitteiden mukaisesti. Ryhmiä toteutetaan sekä kuntosalissa, että allas-terapiana.

Yksilöfysioterapiapalveluiden tuottaminen helpottui fysioterapeutin oman vastaanottohuoneen käyttöönoton myötä. Fysioterapeutin vastaanotto sijaitsee Harjula-keskuksessa.

Uutena palveluna syksyllä aloitettiin **omaishoidettavien päivätoiminta**, johon asiakkaat saavat Lahden kaupungilta palvelusetelin.

Vuoden 2010 aikana kuntoutusyksikkö on osallistunut Ikihyvä Päijät-Häme – osahankkeeseen tuottamalla hankkeelle kolme ikääntyvien kokonaisvaltaista toimintakykyä tukevaa ryhmää, jotka kokoontuivat Harjulassa 24 kertaa/ ryhmä. Palvelun toteuttaminen jatkuu seuraavan toimintavuoden keväälle.

Ikihyvä Päijät-Häme -kehittämishankkeessa kehitetään toimintamallia ikääntyvien toimintakyvyn arvioimiseksi, edistämiseksi ja seuraamiseksi. Hanketta koordinoi Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia ja se kestää vuoteen 2012.

Lahden kaupungin ostopalveluna toteutettiin pitkäaikaistyöttömille yksi liikuntapainotteinen voimavarakurssi.

Asiakastyytyväisyys

Asiakaspalautteiden perusteella asiakkaat olivat erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun. Ostopalveluna toteutettavan kuntouttavan päivätoiminnan asiakkaat näkivät toiminnan vaikuttaneen heidän liikkumiseensa ja mielialaansa positiivisesti. Lahden kaupungin kotihoidon työntekijät pitivät kuntouttavaa toimintaa asiakkaillensa erittäin tarpeellisena.

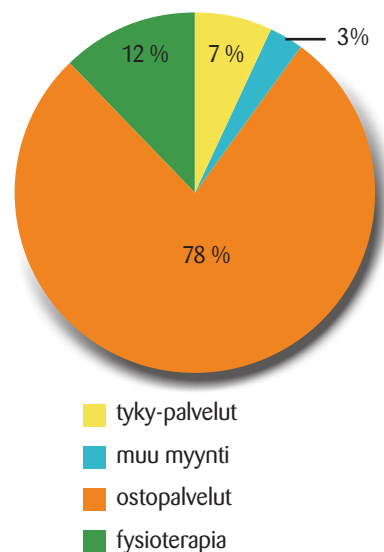
Fysioterapiaryhmien asiakkaat olivat sitä mieltä, että toiminta oli vaikuttanut positiivisesti heidän liikkumiskykyynsä ja mielialaansa. Ryhmätoiminta vastasi heidän odotuksiaan erittäin tai melko hyvin.

Haasteet ja toiminnan kehittäminen

Kuntoutuksen suurimmat haasteet liittyvät ostopalveluna toteutettavan vanhusten kuntouttavan päivätoiminnan jatkumiseen sekä KELAn vaikeavammaisten fysioterapiapalvelujen käynnistymiseen. Sopimus kuntouttavasta päivätoiminnasta Lahden kaupungin ostopalveluna loppuu helmikuussa 2012. Sopimus KELAn maksamista vaikeavammaisten avofysioterapiapalveluista on neljävuotinen.

Toimintavuoden aikana toiminnan kehittämisen painopisteet olivat edelleen muistisairaiden hoivaan ja kuntouttavaan toimintaan liittyvissä asioissa sekä ryhmätoiminnan kehittämisessä. Ikihyvä Päijät-Häme -hankkeessa osallistuttiin ryhmätoiminnan ohjaajakoulutukseen sekä ikääntyneiden voima- ja tasapainoryhmien ohjaamiskoulutukseen. Muistihäiriöisten vanhusten osuus asiakaskunnasta on kasvava ja se luo haasteita palvelujen kehittämiseksi ja henkilöstön osaamisen ylläpitämiseksi. Vuoden aikana otettiin käyttöön sähköinen asiakashallintajärjestelmä, joka helpottaa ja nopeuttaa asiakastietojen hallintaa ja käsittelyä.

Kuntousyksikön myynti palvelulajeittain vuonna 2010

IKÄIHMISTEN TUKENA

Harjulan kotihoitoyksikön tavoitteena on helpottaa ikäihmisten ja heidän omaistensa arkea tuottamalla kotiin vietäviä hoito-, hoiva- ja siivouspalveluja kotona selviytymisen tueksi.

Vuosi 2010 oli Harjulan kotihoidon viides kokonainen toimintavuosi. Kotihoidon palveluja olivat kotisairaanhoido, kotipalvelu ja alihankintana tuotettu siivouspalvelu. Palvelujen pääasiallinen kohderyhmä ovat kotona asuvat ikäihmiset. Kotihoidon asiakaskunta muodostui pääsääntöisesti itse maksavista, erikuntoisista ikäihmisistä, jotka tilasivat palvelunsa joko itse, lähiomaisen toimesta tai kaupungin kotihoidon kautta. Kotihoito tarjosi palveluja niin arkisin kuin iltaisin ja viikonloppuisin.

Suurin osa kotihoidon asiakkaista oli pitkäaikaisia, vakituisia asiakkaita, jotka tarvitsivat yleisimmin asiointiapua, lääkityksestä huolehtimista, viikkosiivousta ja suihkuapua. Merkittävä osa kotihoidon asiakaskäynneistä tehtiin myös tilapäistä apua tarvitseville, esimerkiksi haavanhoito ja tikkien poisto. Kotisairaanhoidon yleisin palvelu oli verikokeiden ottaminen. Syksyllä influenssarokotteet työllistivät jonkin verran. Ilta- ja viikonloppuasiakkaiden osuus kotihoidon koko asiakasmäärästä oli suhteellisen pieni.

Lahden kaupungin kotihoito teki toimintavuoden kesällä päätöksen säännöllisen kotihoidon palvelusetelien myöntämisen aloittamisesta. Kotihoidon palveluseteli tuli käyttöön Harjulassa syksyn 2010 alusta lukien, jolloin omaishoidon ja kotihoidon palveluseteliasiakkaiden määrä kääntyi vähitellen nousuun. Myös omaishoidon palvelusetelikäynnit lisääntyivät. Palveluseteliasiakkaiden määrän odotetaan kasvavan jatkossa edelleen.

Siivouspalvelua tarjottiin asiakkaille vuoden alusta siten, että ML-puhdistuspalvelu toteutti palvelun alihankintana Harjulan kotihoitolle. Siivouspalvelun alihankintasopimus irtisanottiin vuoden 2010 lopulla ja siivouspalvelua tuotetaan Harjulan omana toimintana vuoden 2011 alusta alkaen.

Vuoden 2010 tavoitteena oli kasvattaa asiakasmääriä, saavuttaa talouden tasapaino ja lisätä toiminnan tunnettuutta ja tehokkuutta. Tavoitteet oli tarkoitus saavuttaa jatkuvalla kohdennetulla henkilömäärätoiminnalla, laadukkaalla toiminnalla ja tasapainoisella henkilöstötoimituksella. Näissä tavoitteissa onnistuttiin kohtuullisesti. Palveluja käytiin esittelemässä muun muassa Päijät-Neuvossa, Palvelu-Santrassa, Lahden kaupungin kotiutusyksikössä sekä paikallisissa eläkeläis- ja potilasjärjestöissä.

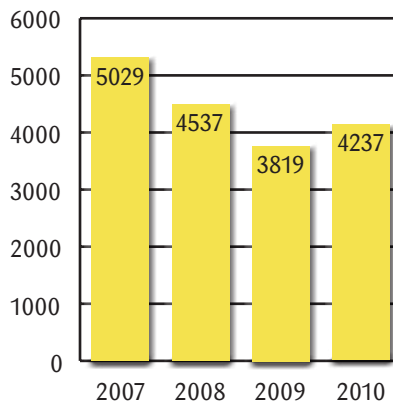
Harjulan kotihoito teki tiivistä yhteistyötä Lahden kaupungin kotihoidon, kotiutustien ja Lahden kaupunginsairaalan kanssa. Yhteistyötä tehtiin myös Harjulan omien toimintayksiköiden kanssa, muun muassa Harjulan kansalaistoiminnan, kuntoutusyksikön ja ateriapalvelun kanssa. Henkilökuntaa koulutettiin Deme-passi-koulutuksessa, joka antaa kotihoitolle mahdollisuuksia kehittää edelleen palveluja muistihäiriöisille.

Kotihoidolle kertyi vuoden aikana kotikäyntejä 4.237. Suurin osa käynneistä oli puolen tunnin käyntejä, mutta pitkien käyntien osuus lisääntyi. Asiakasmäärä pysyi edellisen vuoden tasolla.

Terveyttä, tukea ja toimintaa

Asiakaskäynnit

Harjulan Setlementti ry

KANSALAISTOIMINTA LUO MAHDOLLISUUKSIA OSALLISTUA

Kansalaistoimintayksikkö toteuttaa ikääntyneiden hyvinvointia tukevaa ja aktivoivaa avointa päivätoimintaa lahtelaisille ja ympäristökuntien asukkailla. Toimintaa tuotetaan Lahden Harjulan Setlementtisäätiön tuella ja se on merkittävä osa yhdistyksen yleishyödyllistä toimintaa. Kansalaistoiminta on tärkeä toimintamuoto Harjulan ikääntyville kohdennettujen palvelujen ja toimintojen kokonaisuudessa.

Kansalaistoiminnan lähtökohtana on kaikille ikääntyneille avoin ja matalakynnyksinen toiminta, johon on vaivatonta ja helppoa tulla. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta sekä antaa vertaistukea. Suurin osa tapahtumista ja toiminnasta on osallistujille maksutonta. Kansalaistoiminta tukee muita Harjulan senioreille tuottamia palveluja tarjoten vapaamuotoista yhdessäoloa, mihin jokainen voi osallistua omien voimavarojensa puitteissa.

Toimintavuonna 2010 toiminta pohjautui sekä vapaaehtoistoimintaan, että ohjattuun toimintaan. Tärkeänä toiminnan toteuttajana olivat vapaaehtoistoimijat Harjulan Kiltakamraatit ja Harjulan Evakoryhmä. Kansalaistoiminnan muotoja olivat edelleen viikoittainen monipuolinen pienryhmätoiminta, yhteisöllinen toiminta, konsertit, iltapäivätanssit sekä teemalliset tapahtumat muun muassa juhannusjuhlat ja joulujuhlat. Maksuttomat luennot käsittelivät mm. diabetesta sekä sydänviikon teemaa, nivelrikon hoitoa, ikääntyneen suun hoitoa sekä muistojen merkitystä ikäihmiselle.

Retkitoimintaa toteutettiin yhteistyössä Lahden Lähimmäispalvelun kanssa, mikä osoittautui hyväksi toimintamalliksi. Harjulan Lounaan päiväkodissa vieraili säännöllisesti kaksi vapaaehtoista; ”mummo” ja ”pappa”, joiden tehtävänä oli muun muassa lukea päiväkodin lapsille satuja. Uutena toimintamuotona olivat vapaaehtoistoimijoiden vierailut Lahdessa sijaitseviin palvelutaloihin. Myös Senioritalo Harjulan Sireniuksen palveluneuvojan kanssa aloitettiin asukkaiden virkistystoiminnan suunnittelu. Yhteistyö palveluneuvojan kanssa on tärkeää myös jatkossa, kun uusi senioritalo Harjulan Ukkopekka valmistuu keväällä 2011. Lahden seurakuntayhtymälle tarjottiin kerran kuukaudessa tilat hartauksia varten.

Asiakaskäyntien määrä nousi tavoitteiden mukaisesti edellisestä vuodesta ja oli vuonna 2010 kaikkiaan 5.200. Kansalaistoiminnan ohjaajana ja koordinoijana ja vapaaehtoistoimijoiden ammatillisen tuen antajana toimi osa-aikainen työntekijä. Toiminnassa oli mukana myös opiskelijoita eri oppilaitoksista. Yhteistyötä teemapäivien muodossa tehtiin alan järjestöjen kanssa aikaisempien vuosien tapaan.

MONIPUOLISIA RAVITSEMUSPALVELUITA

Kestipalvelut –yksikkö tuottaa monipuolisia ravitsemuspalveluita. Palveluvalikoimaan kuuluvat ateriopalvelujen tuottaminen ikäihmisille ja yrityksille, lounasravintolatoiminta Harjula-keskuksessa sekä juhla-, kokous- ja pitopalvelujen tuottaminen yksityis- ja yritysasiakkaille. Kestipalvelut tuottaa myös kotiin vietävää pyykkipalvelua ja vastaa Harjula-keskuksen tilojen siisteydestä.

Ateriapalvelu valmistaa aterioita toimitettaviksi kotiin ikääntyneille, kotona asuville yksityishenkilöille maanantaista perjantaihin keskimäärin 85 annosta päivittäin. Yritysasiakkaille, jotka koostuvat pääasiassa Lahden alueen yksityisistä päiväkodeista, toimitetaan keskimäärin 185 ateria-annosta ja 120 välipala-annosta päivittäin. Elokuussa tehtiin sopimus kahdeksannen päiväkodin kanssa aterioiden toimittamisesta. Ateriapalveluaterioiden määrä laski edelliseen vuoteen nähden 6 %, mikä johtuu pääosin Lahden kaupungin suuremmasta panostuksesta kotona asuvien vanhusten hoitoon.

Lounasravintolassa ruokailee joka päivä noin 50 henkilöä. Asiakkaille on tarjottu kerran viikossa noutopöytä, mikä on osoittautunut erittäin suosituksi. Myös salaattivaihtoehto lounasateriana on otettu hyvin vastaan. Lounasravintolassa järjestettiin vuoden aikana neljä teemapäivää, joista suosituin oli jouluateria. Lounasravintolassa syötyjen aterioiden kokonaismäärä on noussut edellisestä vuodesta lähes 5.000 ruokailijalla. Määrään lasketaan mukaan kokous- ja juhlapalvelun tilaisuuksissa syötyjen aterioiden määrät. Pääasiallisena syynä aterioiden määrän kasvuun on veteraani- ja päivätoimintaryhmien ruokailijamäärien kasvu sekä juhlapalvelun tilaisuuksien määrän kasvu.

Juhla- ja kokouspalvelun asiakastilaisuuksia oli vuoden aikana edellistä vuotta enemmän ja tilaisuuksien kokonaismäärä kasvoi yli edellisten vuosien. Kaikkiaan vuoden aikana Harjula-keskuksessa järjestettiin 140 erilaista asiakastilaisuutta. Kaikista tilaisuuksista kokoustilaisuuksien osuus oli 48%, muistotilaisuuksien 36%, merkkipäivien ja muiden juhlien osuus 12% ja lasten allasjuhlien osuus 4%.

Pyykkipalvelua käytti vuoden aikana noin 150 yksityisasiakasta. Määrä on pysynyt suunnilleen samana edellisiin vuosiin nähden.

Asiakastyytyväisyys

Juhlapalveluasiakkailta kerätyn palautteen mukaan jopa 91,6% vastaajista arvioi, että tilaisuus oli vastannut heidän odotuksiaan ja toiveitaan erittäin tai melko hyvin eli palveluun oltiin kaiken kaikkiaan tyytyväisiä. Ateriapalvelun asiakkaille toteutettiin myös asiakastyytyväisyyskysely, jonka tulosten mukaan 91,5% arvioi aterioiden vastanneen odotuksia erittäin tai melko hyvin.

Palveluiden kehittäminen

Tulevan toimintavuoden kesällä uusitaan ruokasalin linjasto. Uudistuksella pyritään parantamaan linjastojärjestelyitä ja ruokasalin viihtyvyyttä ja tätä kautta nostamaan lounasravintolassa ruokailevien määrää. Uusi linjasto on suunniteltu palvelemaan paremmin erityisesti ikäihmisiä.

HARJULA-MAINOS KERÄÄ VAROJA

Harjula-mainos vuokraa ulkomainosvälineitä lähinnä paikallisille yrityksille ja yhteisöille, mutta myös yksityishenkilöille. Toiminta on perustettu vuonna 1952, joten sillä on pitkät perinteet lahtelaisessa katukuvassa. Toiminnan tavoitteena on hankkia varoja yhdistyksen toimintaa varten.

Harjula-mainos on Harjulan Setlementtiyhdistyksen varainhankintayksikkö, jonka tuotot ohjataan suoraan muun toiminnan kattamiseen, erityisesti yhdistyksen yleishyödylliseen toimintaan. Tulonlähteinä ovat oma paikallismyynti sekä vuokratuotot yhteistyökumppani JCDecaux Finland Oy:ltä, jolle osa mainosvälineistä on vuokrattu. Vuosi 2010 oli myynnin kannalta ennustettua parempi ja talouslaman vaikutus jäi vähäisemmäksi kuin pelättiin.

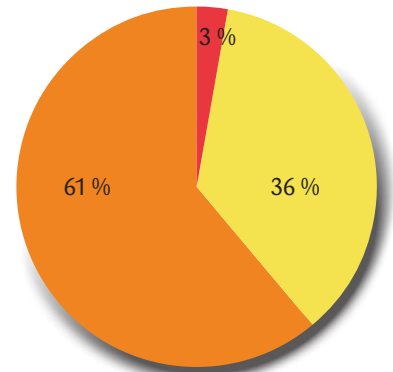
Vuokrattavia mainosvälineitä ovat kaupunkisuurtaulut, jättitaulut, lähiöpysäkkitaulut, cityvalotaulut ja pilarit. Vuokrattavia mainospintoja on kaikkiaan noin 1200 kpl. Mainosvälineistä kaupunkisuurtaulujen kysyntä on kasvanut ja niiden määrää pyritään kasvattamaan tarpeen mukaan. Lahden kaupunki aloitti lähiöpysäkkiensä uusimisen kesällä 2010 ja jatkaa sitä tulevien vuosien aikana. Harjula-mainoksella on myös uusissa lähiöpysäkeissä mainospaikat.

Tavoita korkealla.

Harjula-Mainos

Harjula-mainoksen tuottojakauma vuonna 2010

- paikallismyynti
- JC Decaux'n vuokratuotot
- muut tuotot

PÄIVÄKODEISSA HOIVAA JA OPPIMISELÄMYKSIÄ

Harjulan Lounaan ja Niemen päiväkotien tavoitteena on lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen turvallisessa ja lämpimässä ilmapiirissä. Välitön ja luottamuksellinen suhde vanhempien kanssa on tärkeä osa päiväkotien toimintaa.

Harjulan päiväkotien ostopalvelusopimus Lahden kaupungin kanssa on ollut toimintavuonna voimassa ja kilpailutettu uudelleen syksyllä. Uusi sopimuskausi alkaa 1.8.2011.

Lounaan päiväkodissa on vuoden aikana ollut kevätkaudella 65 hoitopaikkaa ja syyskaudella 68 hoitopaikkaa 1-6 -vuotiaille lapsille. Päiväkodissa on annettu myös iltahoitoa vanhempien tarpeiden mukaan. Niemen päiväkodissa on ollut yhteensä 33 hoitopaikkaa 1-6 -vuotiaille lapsille. Molemmissa päiväkodeissa on annettu myös esiopetusta. Lasten valinnat on tehty yhteistyössä Lahden kaupungin varhaiskasvatuspalvelujen ja oman alueen päiväkotien kanssa.

Tärkeä osa päiväkotien päivittäistä työtä on yhteistyö ja avoin vuorovaikutus lasten vanhempien kanssa. Muita yhteistyökumppaneita Lahden alueella ovat olleet kaupungin varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut, koulut, neuvolat, päivähoidon psykologi, kiertävä erityislastentarhanopettaja, Päijät-Hämeen keskussairaala, perheneuvola, seurakunta ja muut lahtelaiset päiväkodit.

Lounaan päiväkotit on tehnyt yhteistyötä yhdistyksen senioritoiminnan kanssa. Päiväkodissa on säännöllisesti vierailut oma mummi ja pappa. Päiväkodin lapset ovat myös käyneet esittämässä laulu- leikkejä Harjula-keskuksessa. Eri sukupolvien kohtaaminen on ollut

lapsille mielenkiintoista ja kasvattavaa. Harjulan Valopilkku-projektin työntekijät kävivät vuoden aikana päiväkodin lasten ryhmissä pitämässä yhteistoiminnallisia leikkituokioita. Tavoitteena oli seurata lapsiryhmissä tapahtuvaa luontaista toimintaa. Lapset osallistuivat tuokioihin vanhempien luvalla ja henkilökuntaa oli toiminnassa mukana. Yhdessä projektityöntekijöiden kanssa järjestettiin myös vanhempainilta aiheenaan ”Lapset sosiaalisten taitojen taitajina”. Samasta aiheesta pidettiin myös henkilökunnalle koulutustilaisuus.

Alkuvuodesta toteutettiin lasten vanhemmille kaupungin laatu-työryhmän arviointikysely ensimmäistä kertaa netin välityksellä. Mielipidettä kysyttiin päivähoidon ja esiopetuksen saatavuudesta, riittävydestä ja vaikuttavuudesta sekä toiminnan suunnittelusta ja arvioinnista, vanhempien ja henkilökunnan välisestä yhteistyöstä ja lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen liittyvistä aiheista. Kyselystä päiväkodit saivat myönteistä ja arvokasta palautetta, jonka pohjalta toimintaa voidaan kehittää.

Molempien päiväkotien vuotta ovat värittäneet erilaiset remontit. Lounaan päiväkodissa tehtiin syyskaudella pintaremonttia ja Mesimarjat -ryhmän lapset olivat ”evakossa” Senioritalo Harjulakodin tiloissa. Niemen päiväkodissa alkoi huhtikuussa mittava puoli vuotta kestänyt putki- ja viemäriremontti, jossa uusittiin alakerran kaikki seinäpinnat ja lattiat. Päiväkodin yläkertaan saatiin samalla hyvät kuraeteiset vaatehuoltoja varten. Remontit vaativat henkilökunnalta ja lapsilta joustoa ja erityisjärjestelyitä.

Lounaan päiväkotit
henkilökunta 15
läsnäolopäivät 11.038
hoitopaikkoja 68

Niemen päiväkotit
henkilökunta 7
läsnäolopäivät 5.637
hoitopaikkoja 33

Terveyttä, tukea ja toimintaa

Harjulan Setlementti ry

VALOPILKKU-PROJEKTI

Valopilkkuprojektin tehtävänä on tarjota tietoa, tukea ja apua kiusattujen ja kiusaavien lasten vanhemmille sekä entisille kiusatuille. Tavoitteena on kiusaamisasioiden esiin nostaminen, vanhempien äänen kuuluvaksi tekeminen sekä vertaistuen antaminen.

Valopilkkuprojekti on kolmevuotinen yhteistyöprojekti, joka käynnistyi Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) rahoittamana ja Harjulan settlementti ry:n hallinnoimana 1.3.2010. Yhteistyökumppaneita projektissa ovat Lahden kaupunki, Lahden Seurakuntayhtymä, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lahden osasto, Suomen Settlementtiliitto ja Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry.

Projektin puitteissa on pidetty yleisöluentoja sekä toteutettu vertaistukiryhmiä Harjula-keskuksessa. Vertaistukiryhmäläiset käsittelevät vaikeita asioita ansiokkaasti ja toipumista tapahtui monimuotoisesti.

Avoimia keskusteluryhmiäkin kokeiltiin, mutta osallistujamäärä niihin oli erittäin vähäinen. Asiakaspalautteet luennoilta sekä vertaistukiryhmästä ovat olleet rohkaisevia ja projekti on saanut vahvistusta sille, että se tekee tarpeellista ja oikeanlaista työtä ja että se on avuksi kiusaamisesta kärsiville.

Projektin puitteissa on tehty yhteistyötä paitsi projektin varsinaisten yhteistyökumppaneiden, myös monien muiden tahojen kanssa. Tämä on mahdollistanut tiedon levitystä tehokkaasti varsinkin Lahden alueella. Lahden Seurakuntayhtymän kautta jaettiin Valopilkkuesitteitä tuhanteen koulunsa aloittaneen lapsen kotiin. Projektityöntekijät vierailivat vanhempainilloissa Liipola-Kaikuharjun koulussa, Launeen koulussa sekä koulussa Pertunmaalla. Koulukuraattorit ovat tuoneet asiaa Valopilkkusta esille vanhemmille sekä oppilashuoltoryhmien kautta kouluille. Yhteistyötä koulujen kanssa on tarkoitus jatkaa ja suunnitella tarkemmin vuoden 2011 aikana.

Projektin työntekijät ovat vierailleet luennoimassa opiskelijoille Koulutuskeskus Salpauksessa ja Lahden Diakonialaitoksessa. Projektia ja sen toimintaa on esitelty vuoden aikana myös Settlementtiliiton päivillä, Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n valmentajien koulutusohjelmassa ja Lahden kaupungin sosiaali- ja terveyspalveluiden terveydenhoitajien koulutuspäivillä.

Yhteistyössä Hanasaaren kulttuurikeskuksen kanssa on suunniteltu Yhteispohjoismaista seminaaria kiusattujen lasten vanhemmille. Rahoituksen toistaiseksi puuttuessa ollaan tällä hetkellä odottavalla kannalla asian etenemisen suhteen.

Valopilkkuprojekti on osallistunut toimintavuoden aikana seuraaviin tapahtumiin:

- Pohjoismaainen perhekeskuskonferenssi Dipolissa 6.-7.5.2010
- Köyhyys- ja syrjäytyminen -seminaari Hanasaaren kulttuurikeskuksessa 27.5.2010
- Elomarkkinat Lahden torilla 4.8.2010 yhdessä yhdistyksen muun toiminnan kanssa
- Enemmän iloa koulutielle –tapahtuma yhteistyössä Lahden kaupungin nuorisopalvelun kanssa Trio-kauppa-keskuksessa 13.-14.8.2010
- KiVa-päivät Turussa 27.-28.8.2010
- Vapaaehtoisuuskokous 9.9.2010
- Turvallinen perhe-elämä ei synny sattumalta -seminaarisarja syksyllä 2010 Wanhassa teatterissa
- Jokimaan ravit 13.11.2010
- Raisa Cacciatoren luentoilta Ristinkirkossa 25.11.2010
- Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n järjestämä Joulumaa –tapahtuma Urheilukeskuksessa 1.12.2010

Tapahtumiin osallistumisen tavoitteena oli tavoittaa mahdollisimman monia pienten lasten ja nuorten perheitä. Tässä onnistuttuun ja projekti sai yhteydenottoja tapahtumien johdosta hyvin.

Valopilkkuprojekti on saanut medianäkyvyyttä vuoden aikana Radio Voiman haastattelussa 16.3. ja YLE TV1:n Aamusydämellä -ohjelmassa 24.10. Lisäksi muutamat aikakauslehdet ovat tehneet haastatteluja projektin ja siihen liittyvien asioiden tiimoilta. Projekti on julkaissut omakustanteisen ”Luvattavissa tunnesäätilaa, Vanhempien opas kiusaamisesta selviytymiseen” –oppaan syksyllä 2010.

Toimintavuoden aikana projekti sai asiakaskontakteja sähköpostilla 74 kappaletta ja puhelimitse 32 kappaletta. Projektin www-sivujen (www.valopilkkuprojekti.fi) sivulatausten määrä oli 9.308 kappaletta.

Projektin suurimpana haasteena on pysyvän toimintamallin luominen ja toiminnan tulevaisuuden rahoituspohjan varmistaminen. Resurssien niukkuus aiheuttaa haasteita projektin näkyvyydelle, kuuluvuudelle ja tavoitettavuudelle eli sille että avun tarvitsijat saavat ja löytävät apua oikea-aikaisesti. Projektin rahoitus tulee RAY:n projektiaavustuksena ja tiukka budjetti vuodelle 2010 oli 90.000 euroa. Projektissa työskentelee kaksi työntekijää.

Seuraavana projektivuonna tullaan tekemään yhteistyötä Työvoiman palvelukeskus LYHDYN kanssa liittyen Kuntouttavan työtoiminnan vertaistukiryhmiin. Ryhmät alkavat keväällä 2011. Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa suunnitellaan ja toteutetaan vuonna 2012 pidettävää Koulurauhan julistus -tapahtumaa.

VALOPILKKU
valopilkkuprojekti.fi

YHDISTYKSEN HALLITUS

Varsinaiset jäsenet:

- Hokkanen Erkki, sosiaalineuvos, puheenjohtaja
- Eränummi Kauko, kirkkoherra
- Juurola Ulla, VTK
- Kolu Juha, asianajaja
- Kivelä Ella, johtava työvoimaneuvoja
- Myllyvirta Paula, kouluttaja
- Paulamäki Risto, luokanopettaja
- Ristolainen Ritva, kauppateknikko
- Pajunen Kari, konsultti

Varajäsenet:

- Iso-Sipilä Liisa, erikoissairaanhoidtaja
- Komu Pekka, kehittämisspäällikkö
- Säkjärvi Marketta, ekonomi

Pääsihteeri Pentti Lemmetyinen, Suomen Setlementtiliitto
Esittelijä: Tuupainen Ari, toiminnanjohtaja

KANSALAIPOISTON JOHTOKUNTA

- Kuukka Matti, rehtori, puheenjohtaja
- Jokiaho Antti, valmistuspäällikkö, varapuheenjohtaja
- Huttu Reijo, mallinveistäjä, jäsen
- Junkkari Eila, apulaiskaupunginreviisori, jäsen
- Leinonen Mari, sairaanhoidon opettaja, jäsen
- Paulamäki Risto, luokanopettaja, jäsen
- Pohjansalo Timo, kaupunginsihteeri, jäsen

Esittelijä: Tuupainen Ari, rehtori

TILINTARKASTAJAT

- Tilintarkastajina toimivat JHTT
Tuomo Piiipponen ja HTM Tapio Laakso.
- Varatilintarkastajina toimivat
HTM Heikki Ripatti ja HTM Erkki Kavén.

JOHTORYHMÄ

- Tuupainen Ari, toiminnanjohtaja, rehtori
- Henttonen Leena, päiväkodin johtaja
- Laiho Eija, ravintolapäällikkö
- Nyman-Kaunomäki Sirpa, kehittämisspäällikkö
- Tuovinen Aila, päiväkodin johtaja
- Varonen Marjo, talouspäällikkö
- Bergman Hanna, markkinointipäällikkö
- Erkamo Tuuli, henkilöstöpäällikkö

HARJULA

Harjulan Setlementti ry
Harjulankatu 7, 15150 Lahti
puh. (03) 8725 130

www.harjulansetlementti.fi

**TERVEYTTÄ, TUKEA
JA TOIMINTAA**